TILIOQ

I afmagtens skygge:

Analyse af Tilioqs borgerhenvendelser fra 2024

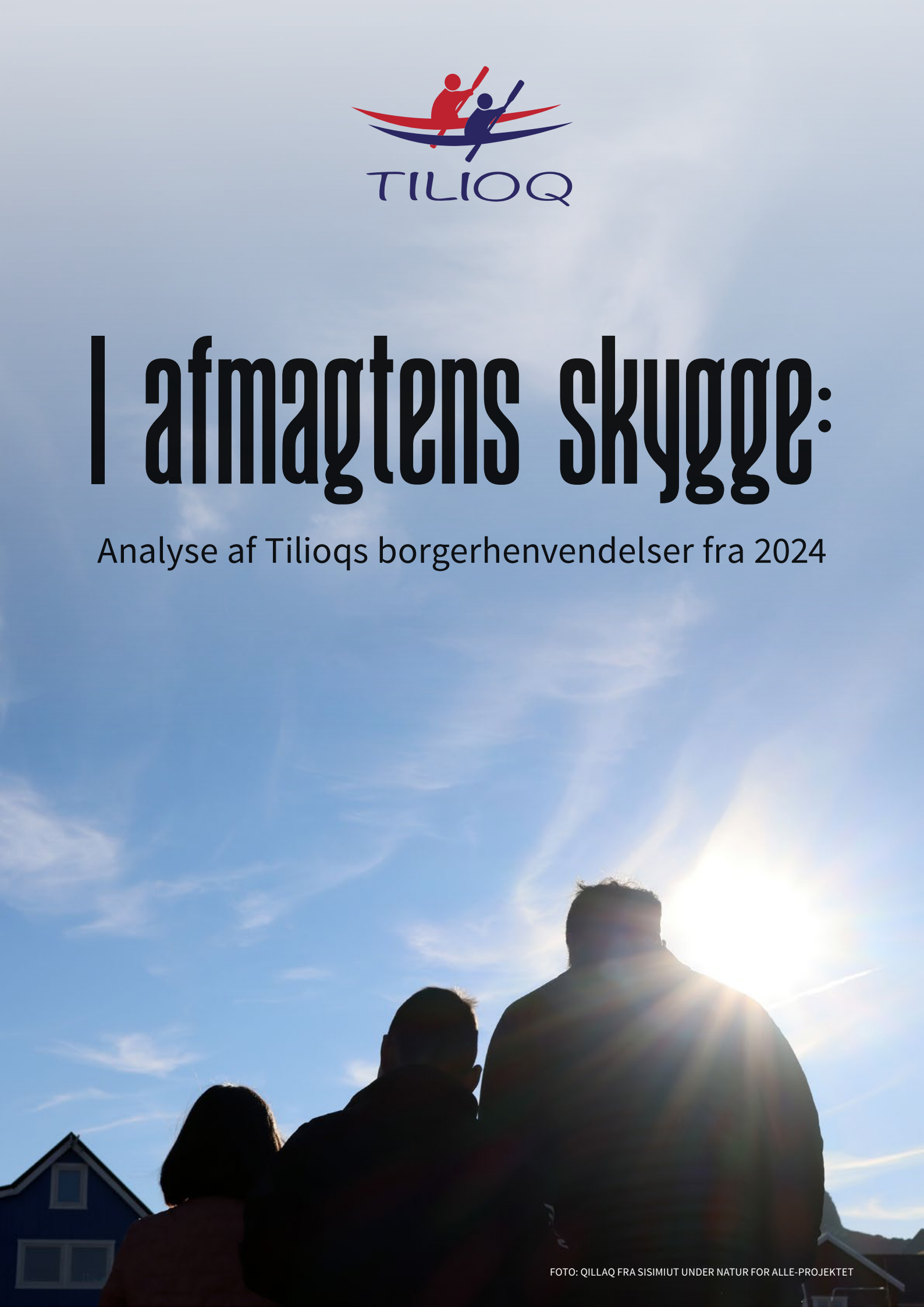

FOTO: QILLAQ FRA SISIMIUT UNDER NATUR FOR ALLE-PROJEKTET

Kolofon

Udgiver: Tilioq 2025

Tekst: Emma Christensen & Qivioq Løvstrøm

Redaktion: Emma Christensen, Marita Jessen & Qivioq Løvstrøm

Foto: Tilioq, private fotos

Oversætter: Athena Mathæussen

Grafisk Design: irisager.com

INDHOLD

4 Forord

5 Introduktion

6 Hovedresultater

9 Afmagt

13 Hvad kan vi gøre?

14 Overblik over årets henvendelser

18 Analyse og metode

Forord

Afmagt, erkendelsen af ikke at kunne stille noget op, er noget vi alle har oplevet i vores liv, men det er ikke alle som lever med det til hverdag. Den magtesløshed der er i at vente på hjælp man ved at man har ret til, at afvente en beslutning på noget der ellers står på sort på hvidt i lovgivningen, er noget som alt for mange personer med handicap og deres pårørende oplever i verden, og Kalaallit Nunaat er desværre ikke en undtagelse.

Borgerne i Kalaallit Nunaat som har kontaktet os i Tilioq i 2024 er nødt til at være utrættelige, for hvis ikke de kæmper vil deres basale menneskerettigheder fortsat blive krænket af dem som burde beskytte dem; deres kommune, deres sundhedsvæsen, deres regering.

Med denne analyse må vi tage magten i hænderne igen og kræve forbedringer. Vores kommuner, vores sundhedsvæsen og vores regering skal vækkes og tage ansvar.

Vi vil fra Tilioq sørge for at styrke viden og forståelse for personer med handicap og deres pårørendes rettigheder hos både den lovgivende, den udøvende og den dømmende magt i Kalaallit Nunaat. Beslutninger og handlinger der tages om personer med handicap skal udarbejdes i samarbejde med personer med handicap. Intet om os uden os.

Vi ser denne magtesløshed blandt vores borgere, men endnu vigtigere finder vi fortsat håb, et desperat håb om et samfund som griber og gør plads, håb om medmenneskelighed i et system der ikke er designet for menneskelighed, et håb om at kunne få hjælp.

Jeg håber at du som læser dette vil være en af dem som vil skabe et samfund med fundament i medmenneskelighed.

Jeg ønsker jer god læselyst.

Qivioq Løvstrøm
Handicaptalsmand

Qivioq Løvstrøm

Tilioq teamet, maj 2024

Introduktion

Traditionen fortsætter, og igen i år bringer vi i Tilioq en analyse af årets borgerhenvendelser. Tilioq tager henvendelser fra Kalaallit Nunaats borgere med handicap, deres pårørende og enhver anden, der søger viden og indsigt inden for handicapområdet. Denne analyse belyser dermed, hvilke udfordringer borgere står med, hvilke tendenser der foregår på handicapområdet, og giver desuden indblik i, hvilke områder der bør håndteres politisk for at sikre bedre vilkår for landets borgere. Den eksisterer desuden i en dataørken og er derfor en af de få datakilder, der eksisterer i vores samfund, og som kan pege på status inden for handicapområdet.

I denne analyse vil I se data, hidtil ikke set i Tilioqs borgerhenvendelsesanalyser. Vi startede en ny database op ved indgangen til 2024, hvis fokus bl.a. har været på mere omfattende data. Disse data vil blive reflekteret i denne analyse, særligt hvor vi skildrer problematikker per forskellige typer handicap.

Trods dens signifikans skal det være tydeligt, at disse data ikke er repræsentative for hele befolkningen og kun er gældende for de borgere, der har kontaktet os. På mange måder er det kun dem, der har haft overskud til at søge hjælp, og dem, der ikke får den hjælp, de har brug for andetsteds, der i deres desperation har kontaktet os og dermed indgår i denne analyse. Dog peger disse tal på tydelige udfordringer og barrierer i vores samfund, der kræver intervention.

I denne analyse vil vi særligt pege på afmagt som en stor udfordring, vi ser i 2024's henvendelser. Dette karakteriserer sig ved, at vores borgere ikke får den hjælp, de har brug for, er fanget i umenneskelige situationer eller på forskellige måder er ved at give op. Mange aner ikke, hvad de skal gøre, hvem de skal henvende sig til, eller om de overhovedet kan klare sig, som deres situation står. Hvis vi ikke gør noget, kan vi ende med et samfund, hvor en stor del af borgerne har stress, angst, dårligt psykisk helbred og er ude af stand til at bidrage aktivt til deres samfund. Vi ender med et folk, hvis evne til at leve et værdigt liv på lige fod med resten af befolkningen er drastisk forværret.

Alle disse problematikker vil blive vendt i denne analyse. Problematikker, rigtige mennesker sidder med.

God læsning.

Hovedresultater

Formålet med denne analyse er at videregive den viden, som Tilioq modtager fra de borgere, der henvender sig til os. Borgeres oplevelser, indtryk og udfordringer er ofte usynlige, underminerede og glemte, hvorfor det er så vigtigt, at disse stemmer bliver gjort til en vigtig og helt central del af det vidensgrundlag, hvorpå beslutninger bliver truffet.

Det er nu sjette år i træk, at Tilioq udgiver en analyse på baggrund af årets borgerhenvendelser. Med disse søger vi at skabe opmærksomhed på borgeres konkrete problemstillinger. Tilioq udgav analysen "Et Selvstændigt Liv" i 2020, "Lige Muligheder" i 2021, "Retten til at deltage i samfundet" i 2022, ”Institutioner i forfald” i 2023 og ”Et uanstændigt liv” i 2024.

I 2024 modtog vi i alt 214 henvendelser fra personer med handicap, pårørende til personer med handicap, fagpersoner, videnssøgende og andre, der har eftersøgt råd og vejledning, delt viden og ønsket at blive set og hørt. Således har Tilioq i alt modtaget 1343 henvendelser fra personer med handicap og deres pårørende, siden vi startede med at registrere henvendelser.

Med de 214 henvendelser, vi modtog i 2024, er der mange gengangere. Gennemsnitsligt henvender en borger sig 1,3 gange. Den person der henvendte sig oftest henvendte sig seks gange i 2024.

2024 har været et år karakteriseret ved afmagt blandt de borgere, der har henvendt sig. Dette mærkes ved, at folk er udmattede, udbrændte og uforstående over for, hvad de skal gøre for at kunne få hjælp. Vi har snakket med rigtig mange, som ikke har råd til at sætte mad på bordet, som lever under kummerlige forhold, som lever i misbrug, som bliver diskrimineret på deres arbejdsplads, og hvis råb om hjælp bliver ignoreret.

17
af Tilioqs borger-henvendelser omhandler diskrimination

4
af Tilioqs borger-henvendelser omhandler ufrivillige flytninger

10
af Tilioqs borger-henvendelser omhandler fysisk misbrug og vold

3
af Tilioqs borger-henvendelser omhandler selvmord

5
af Tilioqs borger-henvendelser omhandler seksuelt misbrug

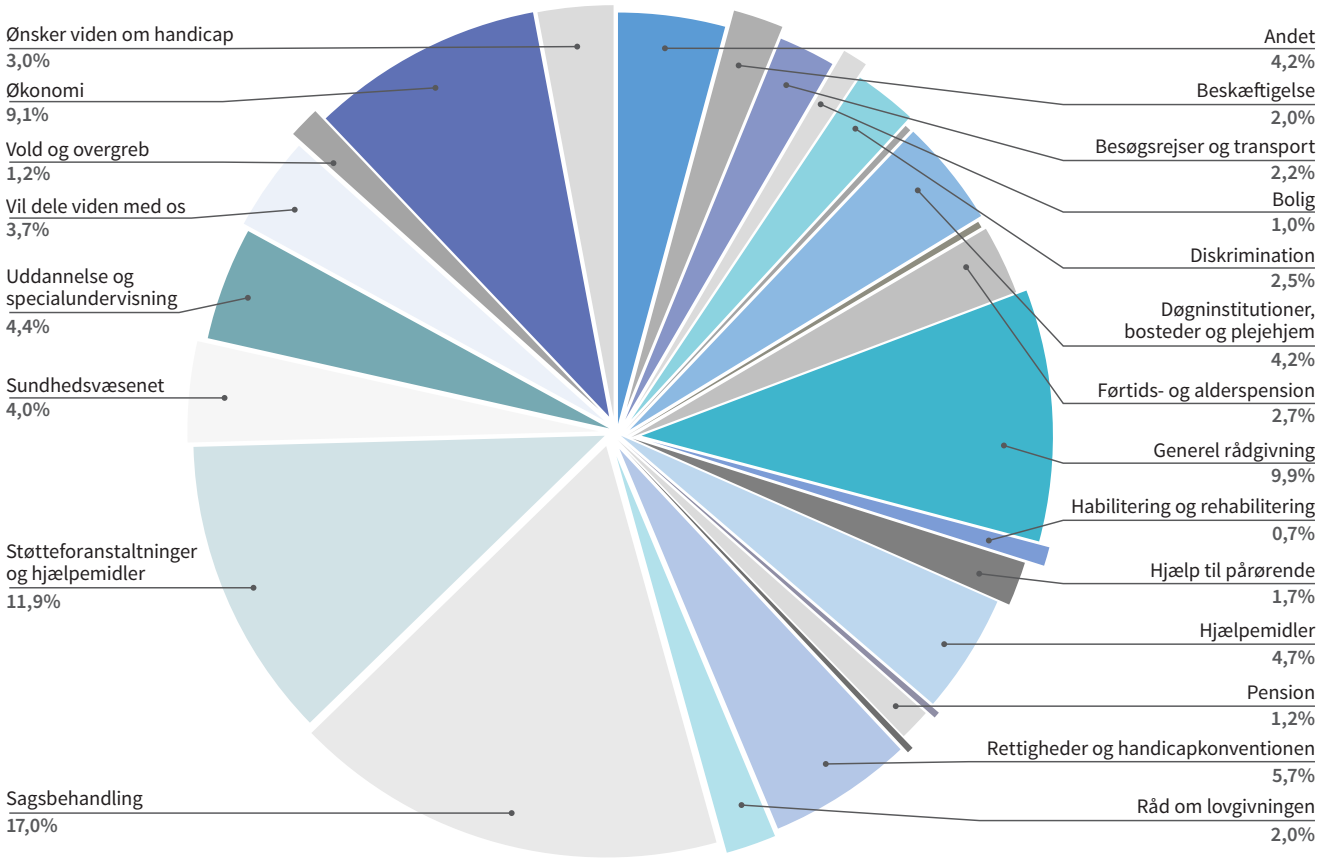

Figur 1: Henvendelser fordelt på type henvendelse

Hvad vi særligt har set, har været afmagt i forbindelse med tre store faktorer:

1. Sagsbehandling
2. Diskrimination og forskelsbehandling
3. Misbrug og vold

Hvad vi ser, er bl.a., at det er svært at få den hjælp borgere er berettiget til, hvor svært det er at følge ens sagsgang, og sager, der ændrer sig fra den ene dag til den anden uden forklaring. Kommunen er den instans, der bevilger hjælp til borgere med handicap, og denne proces følger ofte ikke loven og gældende menneskerettighedskonventioner. Borgere sidder tilbage uden hjælp og uforstående over for, hvad de skal gøre for at få den hjælp, de har ret til.

Vi ser desuden, at mange personer med handicap oplever diskrimination, særligt i situationer de ikke kan undslippe – fx på en arbejdsplads eller i deres lokalmiljø. Ikke at kunne forlade et miljø, hvor man bliver udsat for diskrimination, kan være ekstremt skadeligt. Trods den nye anti-diskriminationslovgivning, der blev indført i midten af 2024, er der stadig mange personer, der lever med diskrimination – personer, hvis tilværelse er drastisk forværret af dårlig behandling fra folk i deres umiddelbare fællesskaber.

Vold og misbrug har også været et centralt tema for 2024. Vi har snakket med borgere, der bliver misbrugt i hjemmet, på deres bosted, af familiemedlemmer, plejepersonale, naboer, m.fl. Fysisk misbrug, vold og magtmisbrug har været kritiske hændelser, vi har set i 2024, og noget, der i de fleste tilfælde er kommet efter mange forsøg på at få hjælp. Disse tilfælde er dybt kritiske og noget, vi håber vil blive taget meget seriøst af alle, der vil læse denne analyse.

”Vi kan ikke komme længere.
Hvad er det, de vil have?
Venter de, til vi dør?
Jeg er træt. Jeg tænker på at ende
min datters og mit liv.
De svigter os.
De er ligeglade med vores liv.”

I 2009 blev hun gravid. Efter aborten kunne hun mærke ændringer i hendes krop, men hun tænkte bare, at det var bivirkninger fra aborten.
I 2016, efter tre års forsøg på at blive gravid, begyndte hun at mistænke, at hun havde fået indsat en spiral.
Omkring samme tid blev hun kaldt ind til et tjek for livmoderhalskræft, hvor hun fik bekræftet, at der sad en spiral.
Sygeplejersken tilkaldte lægen, som havde udført aborten dengang, og han kom og undskyldende sagde ja til, at det var både abort og spiralopsættelse, han havde udført.
Fordi hun var døv, havde kommunikation ikke været en prioritet for lægen.
I al den tid havde hun ikke vidst, at hun havde en spiral.
Hendes krop var ikke den samme, og hendes tillid til sundhedsvæsenet var fuldstændig knust.
Hun har klaget til landslægen syv gange – alle afvist.
Hendes afvisninger var begrundet i, at der var gået mere end fem år.
Hun sidder tilbage med angst, depression og stress.
Selvom ofrene for spiralskandalen fik erstatning, fik hun ingenting.

I 2024 har der været større diversitet i henvendelser end de tidligere år. Langt størstedelen af henvendelserne til os de foregående år har omhandlet udfordringer i borgernes sagsbehandling. Sagsbehandling i 2024 udgør 17% af borgernes henvendelser, hvilket dog stadig er det hyppigste problem, borgere kommer med. De andre store kategorier er: støtteforanstaltninger og hjælpemidler (12%), generel rådgivning (10%) og økonomi (9%). Alle kategorierne kan ses i tabellen herunder.

I denne henvendelsesanalyse vil vi sætte fokus på afmagt som en tendens, vi har set i henvendelserne fra 2024, og de faktorer og problemstillinger, som vi finder, optræder hyppigt. Afmagt, sammen med de førnævnte tre undergrupperinger – sagsbehandling, diskrimination og misbrug – vil blive beskrevet i flere detaljer i afsnittene herunder.

Afmagt

”Kan de først forstå, at de skal arbejde for min datter, når jeg hænger mig selv foran [institutionen]?”

Denne analyse handler om en befolkningsdel, hvis følelse af afmagt har været en helt central rød tråd i de henvendelser, Tilioq har modtaget.

53 henvendelser melder afmagt som et problem, de har stået med.

En befolkningsdel, hvis behov ikke er mødt, hvis rettigheder ikke bliver imødekommet, og hvis råb efter hjælp bliver ignoreret, kan ikke leve på lige fod med resten af befolkningen.

En 51-årig borger fik tæsk af sin kæreste for to år siden, og endte med en blødning i hjernen. Hendes venstre side er lammet nu. Hun er siden kommet tilbage til Grønland. Kommunen har ellers lovet, at hun skulle til Pissassarfik, men de har ikke gjort noget endnu. Hun er i stedet blevet sendt til et plejehjem.

Svigt i sagsbehandlingssystemer

En stor del af den afmagt, vi ser, kommer fra det kommunale sagsbehandlingssystem. Dette er en sang, som Tilioq har sunget i mange år. Henvendelsesanalysen udgivet i 2023 handler specifikt om udfordringer med at navigere kommunerne, sagsbehandlere og søgen efter hjælp. Selvom andelen af henvendelser, der handler om sagsbehandling, er gået ned fra 20% i 2022, 39% i 2023 til 17% i 2024, er det stadig den problematik, flest mennesker henvender sig om. Personer med handicap og deres pårørende har fortsat udfordringer med at blive set, hørt, anerkendt og modtage den støtte, som de har ret til – både i henhold til lovgivningen, menneskerettigheder og handicapkonventionen.

Til gengæld kan vi dette år se, at borgeres handicap har en stor betydning for, hvor ofte de kontakter os vedrørende deres sagsbehandling. For personer der har et handicap, som vi har registreret, omhandler 25% af deres henvendelser sagsbehandling. For borgere med kognitive handicap er det 39,1%, og for borgere med adskillige handicap er det 29,2%, der handler om sagsbehandling. Dette tyder på, at der er personer med særlige handicap, der møder større barrierer i mødet med kommunen end andre. Personer med kognitive handicap kan ofte have behov for en anden pædagogisk tilgang til sagsbehandling, som mange socialrådgivere ikke er lært i. Dette kan være tegn på ikke blot kommunale udfordringer i at yde egnet støtte til personer med handicap, men også strukturelle problemer, der kan pege på yderligere behov for øget oplæring og uddannelse i at støtte borgere med handicap kommunalt.

”I kommunen siger de:
'Lad ham være, han kan selv.' og
'Sagen er færdig. Gå ud nu.'
Hvem skal jeg så henvende mig til?
Hvem kan jeg stole på?
Jeg har ingen anelse.”

Kommunen er den største gatekeeper til den hjælp og støtte, loven tillader. Hvis man derfor møder barrierer derfra, er det næsten umuligt at leve på lige fod med personer uden handicap. Man kan ikke få adgang til økonomisk støtte, hjælpemidler og støttemuligheder, bolig, diagnoser m.fl. Helt basale ting, som – hvis man er dem foruden – betyder en betydelig forværret adgang til et værdigt liv. Dette kan ikke andet end at efterlade en borger udmattet, udbrændt og i dyb afmagt.

Ulige behandlinger

”Man bliver nedgjort, ligesom man ikke bliver set som et menneske, og ligesom man ikke har værdi.”

Diskrimination og forskelsbehandling er en kritisk realitet i vores samfund. Der er for meget stigma, for lidt viden og for meget fokus på, hvad der adskiller os, i stedet for hvad der forener os. Handicap er ofte kroniske, og for mange borgere betyder det netop et livslangt forsøg på at blive anerkendt som et helt menneske af de folk, man møder i dagligdagen. Dette kan være isolerende, påvirke personer med handicaps psykiske helbred negativt og forværre deres chancer for at kunne deltage aktivt i samfundet.

Adskillige beretter, at dette foregår på deres arbejdsplads, i deres lokalmiljø, på deres institution eller andre steder, hvor borgeren befinder sig hver dag. Diskrimination og forskelsbehandling er altid skadeligt, men ikke at kunne forlade den situation, der traumatiserer en, kan forårsage vedvarende skade, stress og angst.

Mange fortæller os, at de ikke ved, hvad de skal gøre, de føler sig fanget, i fare eller på anden måde i afmagt over konsekvenserne af andre menneskers vrede, uvidenhed og mangel på ressourcer.

”Jeg bliver råbt ad og skældt ud på gaden som sindssyg.
Væg som ramt af sten, vinduerne med sne.
Mit sted er ved gågaden, som ikke er trygt.
Jeg ved ikke, hvor jeg skal henvende mig om det, hvem der kan hjælpe mig.”

Diskrimination er noget, vi finder blandt alle slags handicap, men det er i høj grad personer med sensoriske eller psykiske handicap, der henvender sig til os på baggrund af oplevet diskrimination. 22% af personer med sensoriske handicap og 13% af personer med psykiske handicap, hvis handicap vi har registreret, henvender sig til os om diskrimination eller forskelsbehandling. Vi har særligt hørt fra nogle, som ikke kunne få arbejde eller ville blive afskediget på baggrund af deres handicap. Ikke nok med, at dette er ulovligt på baggrund af den nye Inatsisartutlov om ligestilling og anti-diskrimination, der blev implementeret i 2024 – det er også dybt skadeligt for de personer, der bliver udsat.

Der er ikke mange møbler i hans lejlighed, og hans økonomi er dårlig. Han får 300-400 kr. om ugen. Sidste gang han fik penge var sidste år, hvor han fik 1600 kr.

Han kan ikke gå længere og er derfor fanget i sin lejlighed.

Disse uvisheder og barrierer vil efterlade os alle udmattede, afmagtede og uforstående over for hverdagens uretfærdigheder.

Denne behandling er uacceptabel, og det vil kræve en større social indsats at skabe samhørighed, fællesskab og forståelse over for hinanden – uanset hvordan vi ser ud, hvordan vi kommunikerer, hvordan vores hjerne fungerer, hvilke behov vi har, og alle andre dele af os, der gør os unikke og værdige.

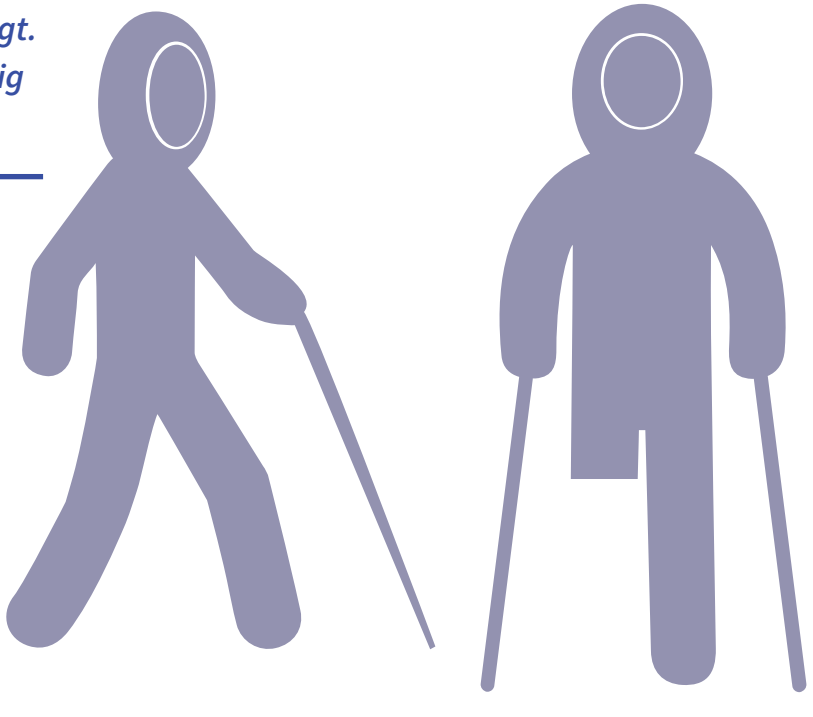

Vold og misbrug

Hvad der desværre er en realitet for mange personer med handicap er, at man bliver udsat for misbrug – både i hjemmet og på en institution. Misbrug kan tage mange former, heriblandt fysisk misbrug og vold, magtmisbrug, seksuelt misbrug, økonomisk misbrug og psykisk misbrug.

Hvad vi særligt har set i vores henvendelser fra 2024, er fysisk misbrug og vold som betydelige og kritiske tendenser for året. Og hvad der særligt gør sig gældende, er, at disse borgere gentagne gange har råbt om hjælp, og at disse misbrug kunne have været forhindret. Disse sager er meget alvorlige og kræver signifikante systemændringer og villighed til at have svære samtaler, hvis det er noget, vi skal forhindre.

"Da jeg bad om to morfinpiller for mine smerter, så kom [pædagog] og [pædagog] og sagde: 'Hvis du vil have dine morfinpiller, så skal du også indtage Oxapax.' Hold da op, jeg har ikke bedt om Oxapax. Jeg begyndte at græde. De tvang min mund åben og gav mig dem. Jeg ville spytte den ud, men de lukkede min mund, så jeg kunne sluge den. Det var en grim oplevelse for mig."

Institutionspersonale, der misbruger deres magt og tvinger en beboer til at gøre noget, er ikke en uhørt oplevelse. Citatet herover er fra en borger, hvis institution gentagne gange svigter dem og tillader magtmisbrug – her, at de bliver fysisk tvunget til at tage piller.

Vi hører desuden, at borgere bliver efterladt i situationer med vold, råber efter hjælp for at beskytte deres børn, som kan blive udsat for misbrug, eller at deres bønner først bliver hørt, når vold allerede er sket.

"Efter hun er blevet teenager, er det blevet meget sværere med hende. Hun kan være venner med alle i byen, og hun er meget nemt at lokke til at gøre noget."

En konstant råben efter hjælp – særligt i kritiske situationer – der falder på døve øre, kan være ekstremt afmagtende, stressende og skadeligt – både fysisk og mentalt.

For at sikre, at ingen af os ender i den situation, er det vigtigt, at alle råb om hjælp bliver taget seriøst første gang, de bliver rapporteret. Alle offentlige institutioner skal være indforstået med konsekvenserne af at ignorere borgere. Dette gælder kommunerne, politiet, Socialstyrelsen, sundhedsvæsenet, departementerne, Majoriaq, skoler og bo- og døgninstitutioner. Og selvom man ikke er i sådan en institution, har vi stadig underretningspligt og en evne til at sige noget, hvis vi ser noget. Vi er nødt til at gøre det bedre.

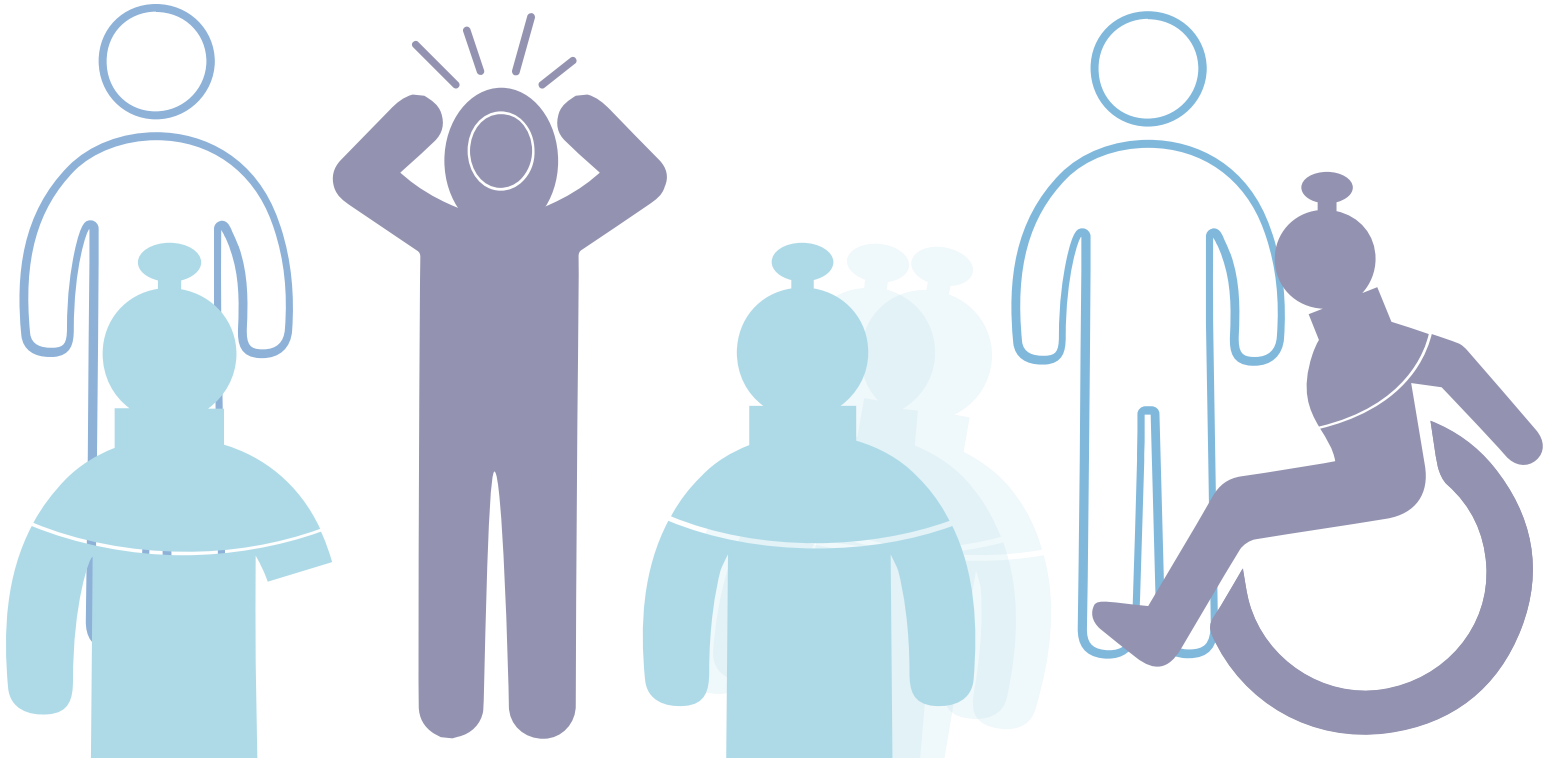

En følelse af afmagt

Fælles blandt vores henvendelser er, at personer med handicap og deres pårørende eksisterer i et system, der ikke kan rumme dem, der ikke kan se dem, og som ikke kan opretholde selv de mest basale af deres rettigheder. Det betyder, at vi skænker en signifikant portion af samfundet et liv med dårligere vilkår end resten af befolkningen. Udover de faktorer, der skaber afmagt, er følelsen af afmagt i sig selv også skadelig. Afmagtede forældre kan i mindre grad være en aktiv, tilstedeværende mor eller far. Afmagtede ægtefæller kan i mindre grad se og høre deres partnere. Afmagtede ansatte kan i mindre grad yde deres bedste på en arbejdsplads.

Han har en sindslidelse. Kommunen vil ikke gøre noget, da han begyndte at vise symptomer. De siger: "Hvis han ikke vil hjælpes, kan vi ikke gøre noget herfra."

Først da han begyndte at udøve vold mod sin mor, handler de.

Han har sagt, at pillerne ikke er egnede til ham. Når han får piller, sover han i tre dage, og i tre dage sover han ikke. Når han er træt, kan han nemmere gøre noget spontant.

I mandags stak han sin mor i ansigtet. De ringede efter sygehuset og politiet for at hente ham. Nu er han i A1. Han blev vurderet som en fare for sine omgivelser. Han har selv fortalt en medarbejder, at han har dræbt sin mor.

Kommunen havde ignoreret alle bønner om hjælp.

Desuden – mange af dem, som vi hører fra, er på vej til eller tyr til drastiske midler for at dulme afmagten, for at føle en sans for kontrol eller for endeligt at blive set. Som vi så for et par sider siden, er der én, der truer med at hænge sig selv foran den institution, der gang på gang svigter hendes datter. En borger truer med at ende sit eget og sin datters liv. En borger får først hjælp, *efter* han har udøvet vold mod sin mor. Mange ender i afhængighed. Mange beretter, at de ikke ved, hvad de skal gøre, eller hvem de skal henvende sig til. Det er kritiske situationer, disse borgere ender ud i. Hvis de var blevet set, hørt, forstået og støttet, ville deres liv se meget anderledes ud. Dette vil ikke kræve særbehandling. Det vil kræve, at Kalaallit Nunaat opretholder de menneskerettigheder, som de har sagt, de vil overholde.

Hvis vi skal ændre dette, skal vi sikre et samfund, hvor befolkningen ikke skal gå igennem labyrinter for at blive set – og møde mure, hver gang de drejer om hjørnet.

Hvad kan vi gøre?

Afmagt kan medbringe mange negative samfundskonsekvenser, og det er derfor i vores alles bedste interesse at sikre folk bedre vilkår.

Herunder oplister vi en række anbefalinger, som vi håber, de relevante myndigheder vil tage seriøst:

1. Bedre sagsbehandling
   - **a.** Indfør et one-door-princip, der ikke bare handler om et fysisk miljø, som det er indført i Kommuneqarfik Sermersooq, men et metaforisk ét-dørs princip, hvor én instans varetager kontakten blandt resten af kommunens instanser.
   - **b.** Sikre bedre transparens i de kommunale systemer, så borgere bedre kan følge deres sag, være opmærksomme på deres rettigheder, og føle at de har magt over deres sagsgang.
   - **c.** Sikre specialpædagogiske sagsbehandlingskompetencer blandt kommunens socialrådgivere – særligt hvordan man skal kommunikere effektivt med personer med handicap. Dette bør implementeres på socialrådgiveruddannelsen eller som efteruddannelse for alle, der arbejder i kommunerne.
   - **d.** Indfør ét sagsbehandlingssystem, som fx Get Organized, indenfor handicapområdet, dette vil sikre, at personer med handicap ikke skal genfortælle deres historier igen og igen, når der kommer udskiftning i personale, hvis borgeren flytter, hvis en sagsbehandler mister et dokument, når børn bliver myndige m.fl.
2. Mindre diskrimination
   - **a.** Start en kampagne omkring samhørighed, der sætter fokus på, hvad vi mennesker har til fælles – og ikke, hvad der adskiller os.
   - **b.** Lav vejledninger og instrukser til arbejdspladser, skoler og institutioner om, hvordan man skal undgå diskrimination – bl.a. i form af rekrutteringsdiskrimination, håndtering af mobning og vigtigheden af et stærkt fællesskab.
3. Mindre misbrug
   - **a.** Indfør en lov mod magtmisbrug på institutioner. Dette var en af FN's anbefalinger efter Kongeriget Danmarks eksamination af implementeringen af handicapkonventionen i 2024. Magtmisbrug er et voldsomt overgreb på ens fundamentale menneskerettigheder, og det skal stoppes.
   - **b.** Indfør sikkerhedsforanstaltninger på bo- og døgninstitutioner, der kan sikre, at beboerne er beskyttet mod misbrug af alle former.
   - **c.** Sikre, at alle trusler om vold bliver taget seriøst første gang, anmeldelsen bliver bragt.

Et samfund i trivsel, hvis behov bliver mødt, og hvis rettigheder bliver opretholdt, vil være sundere, gladere, vil bedre være i stand til at deltage aktivt i deres fællesskaber og i kulturlivet – og vil være med til at skabe et samfund, der rummer alle.

Overblik over årets henvendelser

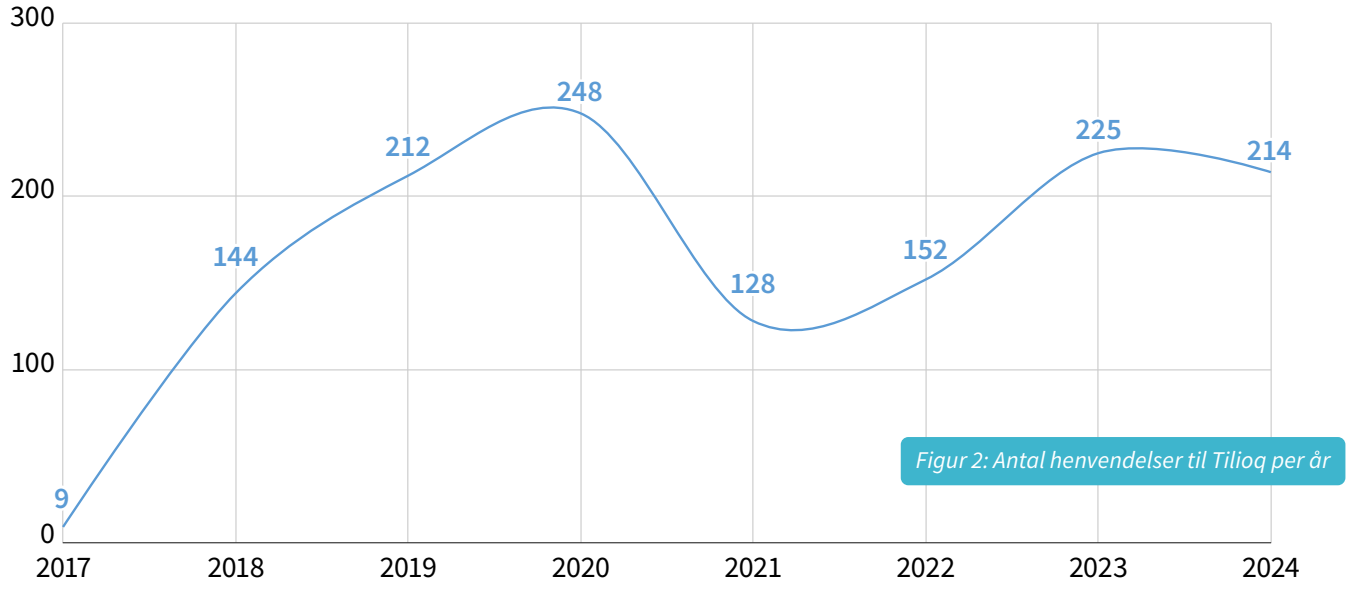

Figur 2: Antal henvendelser til Tilioq per år

I 2024 fik vi 214 henvendelser. Dette er en mild nedadgående ændring sammenlignet med 2023, men er stabilt mange relativt til hele Tilioqs levetid (se figur 2).

Ca. 39% af vores borgere har været personer med handicap selv, og ca. 38% har været pårørende til personer med handicap. En lille håndfuld, 3%, har været både en person med handicap og en pårørende – fx en forælder med handicap, der ringer om deres barn med et handicap (se figur 3). De resterende ca. 20% af vores henvendelser er fra bl.a. sagsbehandlere, fagpersoner, politikere, bekymrede folk i omgangskredsen og studerende.

2024 er det første år, hvor vi har registreret handicap på de borgere, der henvender sig.

Dette er derfor en af de eneste datakilder, der eksisterer i Kalaallit Nunaat over personer med handicaps individuelle funktionsnedsættelser. Vores data viser, at fysisk handicap er den største kategori, repræsenteret af 37% af vores henvendelser (se figur 4). Psykiske handicap er den næst-

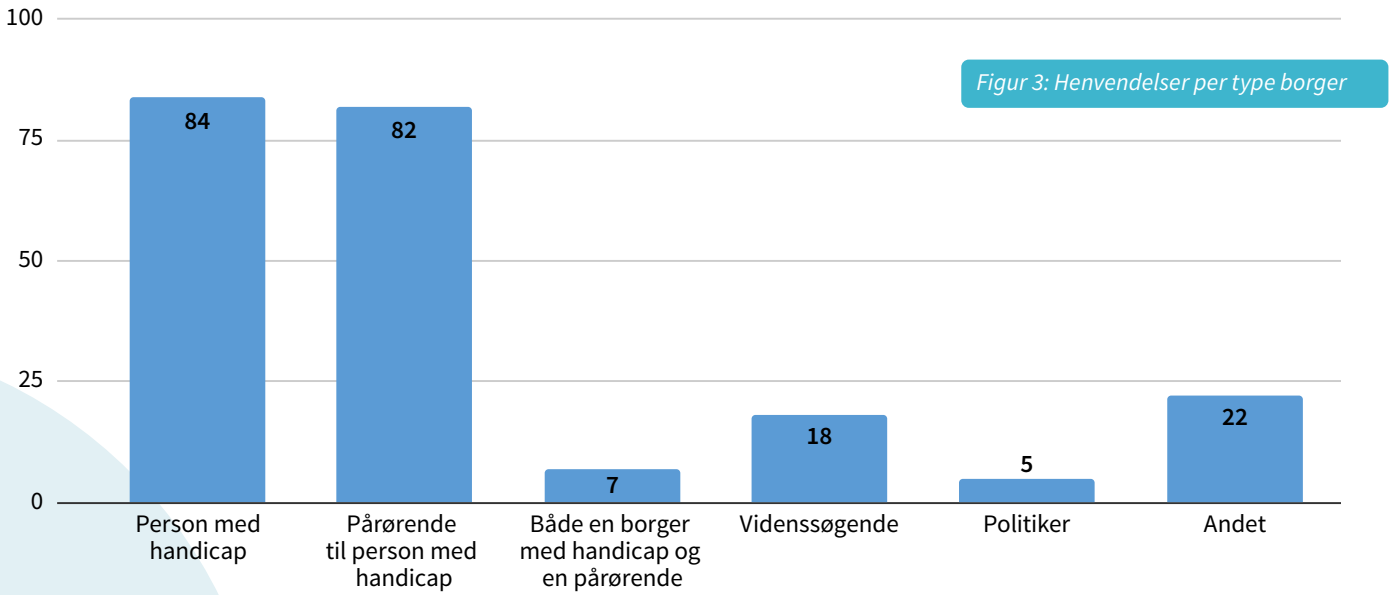

Figur 3: Henvendelser per type borger

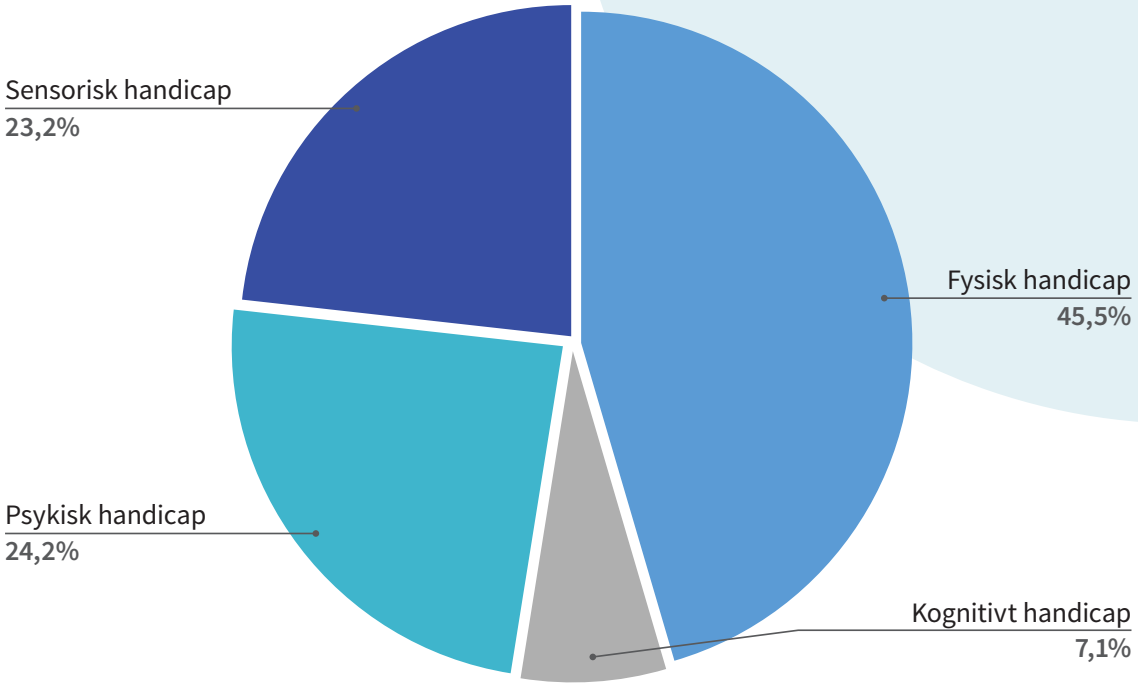

Figur 4: Borgere fordelt på type handicap

højeste kategori med 32%, og sensoriske handicap er den tredjestørste med 17% af alle henvendelser fra personer med dette handicap. Den sidste kategori, kognitive handicap, repræsenterer ca. 14%. 48 borgere har adskillige handicaps.

Disse data er interessante, fordi de giver os et indblik i, hvilke barrierer vores borgere møder. Selvom det ikke er repræsentativt for hele befolkningen – dette er trods alt kun de borgere, der kontaktede os i 2024, og som har oplyst deres handicap – giver det os et indblik i en befolkningsdel, som vi ellers ikke ved meget om.

De borgere, der henvender sig til os, er spredt langs hele kysten, og vi får henvendelser fra Nuuk og de andre store byer såvel som fra små bygder og svært tilgængelige steder. De fleste af vores henvendelser er fra Kommuneqarfik Sermersooq, hvor størstedelen af Kalaallit Nunaats befolkning også er bosiddende (se figur 5). I alle andre henvendelsesanalyser, vi har lavet, er Qeqqata Kommunia og Avannaata Kommunia de næstbedst repræsenterede kommuner, men i 2024 har vi fået næstflest henvendelser fra Kommune Qeqertalik. I 2023 var 14% af vores årlige henvendelser fra Kommune Qeqertalik, og i 2024 er det 23%. Kommune Kujalleq og udenlandske henvendelser optræder sjældnest.

Det kan tyde på, at der er problemer i Qeqertalik, som kræver handling. Det kan også tyde på, at flere i Qeqertalik er blevet opmærksomme på vores evne til at yde støtte og vejledning. På baggrund af indholdet i henvendelserne kan det dog godt tyde på, at det førstnævnte er tilfældet, og at Kommune Qeqertalik er vidne til grelle menneskerettighedskrænkelser og brud på handicapkonventionen, som vil kræve større social indsats.

TYPER HANDICAP

- **Fysisk handicap:** nedsat fysisk funktion, fx hvis man sidder i kørestol.
- **Kognitivt handicap:** svært ved at lære, forstå og huske, fx ordblindhed og indlæringsproblemer.
- **Psykisk handicap:** hvis man har udfordringer med psyken, fx skizofreni, ADHD eller autisme.
- **Sensorisk handicap:** hvis man er blind/svagtseende eller døv/hørehæmmet

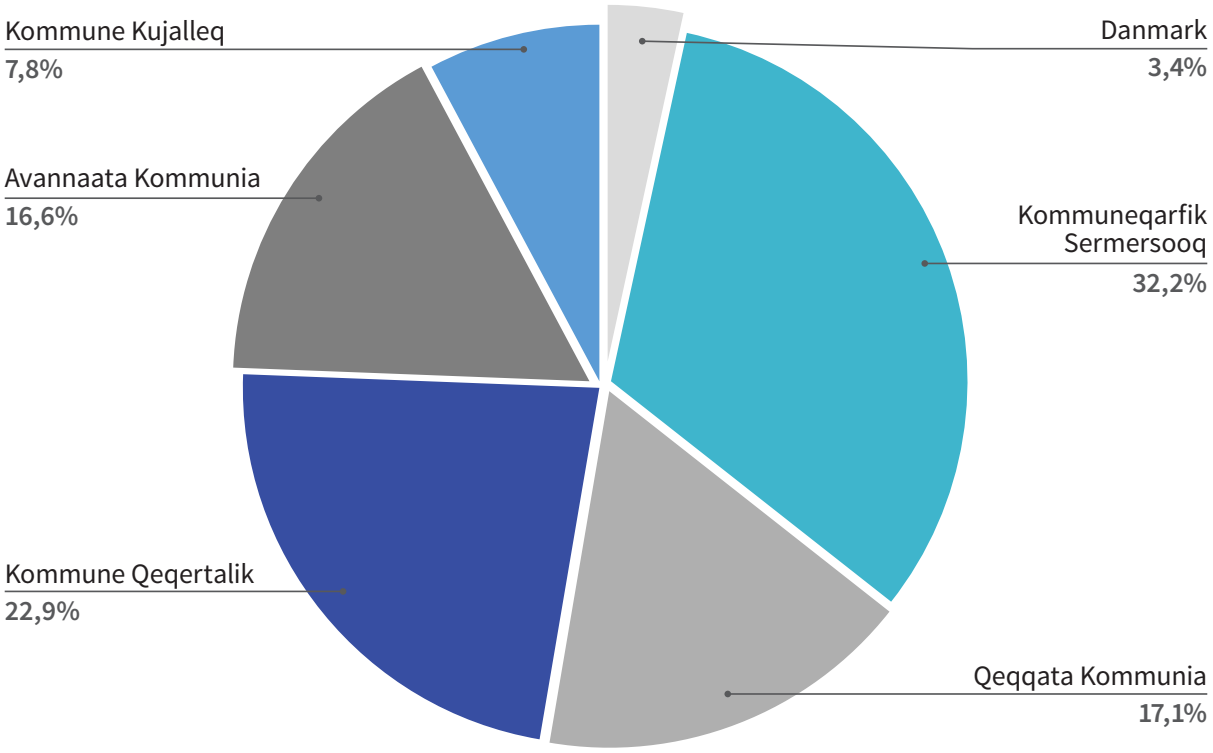

Figur 5: Henvendelser fordelt på kommuner

Vi ser dog, at loven, handicapkonventionen og menneskerettigheder bliver brudt langs hele kysten. Nogle af disse er repræsenteret i denne rapport, men mange er ikke. Der var for mange historier til repræsentativt at kunne dække omfanget af problemet udførligt. Der er desuden ingen tvivl om, at mange lever under umenneskelige omstændigheder, som vi endnu ikke har hørt fra. Her skal Tilioq gøre en større indsats for at sikre, at vi når ud til endnu flere og får undervist så meget af befolkningen som muligt i deres rettigheder. Selvom Tilioq har eksisteret som organisation i flere år og har modtaget henvendelser i lige så mange år, er det tydeligt, at det stadig skal være en prioritet for os at nå ud til alle borgere i hele landet.

Som samfund har vi også en pligt til at beskytte hinanden – uanset om man er beslutningstager, fagperson eller medborger. Vi har alle underretningspligt. Hjælp os med at sikre, at alle borgere med handicap i Kalaallit Nunaat kan leve anstændige liv.

Hvis du ønsker at tale med os – uanset om det drejer sig om dig selv, dine pårørende eller mennesker i dine fælleskaber – kan du altid kontakte os. Se hvordan her:

Et panel af eksperter indenfor tilgængelighed og personer med handicap til Tilioqs konference i maj 2024

Henvendelser til Tilioq

Hvem kan kontakte Tilioq:

Alle borgere er velkomne til at kontakte Tilioq. Borgere med handicap, deres pårørende, fagpersoner, myndigheder og institutioner kan henvende sig til organisationen.

Hvad kan Tilioq rådgive og vejlede om:

Tilioq kan yde råd og vejledning om rettigheder, klageadgang og vilkår for personer med handicap.

Hvordan kan vi kontaktes:

Tilioq kan kontaktes via e-mail på info@tilioq.gl, på telefon **34 50 10**, eller ved personligt fremmøde. Vi har åbent for borgerrådgivning: **Mandag, tirsdag, torsdag og fredag fra kl. 13-16.**

Analyse og metode

Alle borgerhenvendelser til Tilioq bliver indskrevet i en database, hvorfra data til denne analyse er blevet trukket. Datasikkerhed samt etisk og effektiv datastyring er af højeste prioritet for Tilioq. Det er vigtigt for os at leve op til den tillid, som borgerne har til os.

Vores rapport afspejler de forhold, som kommer til udtryk gennem de henvendelser, Tilioq modtager, men den kan ikke generaliseres til alle personer med handicap i Kalaallit Nunaat. Rapporten er dog baseret på et betydeligt datagrundlag og kan derfor pege på tendenser i samfundet for personer med handicap og deres pårørende.

2024 er det første år, hvor vi har brugt en ny database med fokus på mere udbredt dataindsamling og registrering. Den nye database har både gjort vores rapportering nemmere og bidraget til et større og bedre datagrundlag – med øget fokus på datasikkerhed, brugervenlighed og mulighed for løbende opdatering. Vi har blandt andet indhentet data om borgerens handicap, hvilken lovgivning der er relevant, borgerens alder og meget mere, som vi tidligere ikke har registreret.

I Tilioq er det vigtigt, at vi udvikler vores systemer til at være bedre, mere omfattende og funderet i vores værdier som organisation. Det nye datagrundlag har gjort det nemmere for os at håndtere henvendelser sikkert og etisk, skabt et mere trygt og respektfuldt miljø for vores borgere og lagt et bedre fundament for denne rapport. Vi vil fortsat udvikle vores systemer og strukturer i takt med, at vi udvikler os organisatorisk.

Henvendelserne er blevet samlet med henblik på at indeholde både kvalitative og kvantitative data. Det betyder, at vi rapporterer på oplysninger, der kan tælles og måles, såvel som oplysninger, der i højere grad består af udtalelser, som skal fortolkes og kategoriseres.

Det kvalitative materiale er blevet kodet ud fra fuldt udviklede kategorier, som er udarbejdet på baggrund af indholdet i henvendelserne og Tilioqs generelle erfaringer. For at præcisere vores pointer har vi inkluderet konkrete eksempler fra specifikke henvendelser. Disse stammer direkte fra borgernes udtalelser. Den kvantitative analyse er derefter blevet præsenteret i diagrammer og tabeller for at belyse den information, dataene viser, samt for at fremhæve de tendenser og afvigelser, vi observerer.

Rapporten indeholder cases og citater fra borgere, der har henvendt sig til Tilioq i 2024. Disse er blevet renskrevet for at fremhæve deres relevans og tydeliggøre de udfordringer, borgerne står overfor. De er desuden blevet anonymiseret, hvis de indeholdt navne, steder eller andet, der kunne føre direkte tilbage til den enkelte. Citaterne er inkluderet for at afspejle virkeligheden for personer med handicap – og for at formidle, at disse borgere ikke blot er tal, statistikker eller udgifter, men rigtige personer med egne drømme, ønsker og familier, hvis liv er lige så meget værd som alle andres.

Selvom data og statistik er vigtige, er det lige så vigtigt for os i Tilioq at sikre, at vores arbejde, vores udsagn og vores tiltag er funderet i de oplevelser, folk i virkeligheden står med. Politik kan ofte være meget langt fra borgernes oplevelser – og denne rapport er et forsøg på at udligne den forskel.

Denne analyse har ikke været udtømmende og der er meget mere data og indsigt, vi har valgt ikke et udvælge til denne analyse. Hvis der er noget der kan bruges i forskning eller der interesserer dig, som læser, kan du skrive til info@tilioq.gl og så vil vi prøve at hjælpe i den grad, det er forsvarligt indenfor gældende databeskyttelsesreguleringer.

TILIOQ